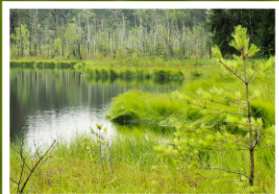

Monitoring wybranych gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych w Drawieńskim Parku Narodowym

- Park narodowy obejmuje obszar, który wyróżnia się szczególnymi wartościami: przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha.
- Na terenie parku narodowego ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.
- Celem tworzenia parków narodowych jest: zachowanie różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych oraz odtworzenie zniszczonych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.
- Do zadań parków narodowych należy w szczególności:
 - prowadzenie działań ochronnych, w tym monitoring stanu biotycznych i abiotycznych składników przyrody,
 - udostępnienie obszaru parku narodowego,
 - prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą.
- Monitoring przyrodniczy polega na obserwacjach i ocenie stanu oraz zachodzących zmian w składnikach różnorodności biologicznej i krajobrazowej, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody.
- Na obszarach graniczących z parkiem narodowym wyznacza się otulinę parku narodowego, celem zabezpieczenia terenu parku narodowego przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka.
- Aktualna liczba parków narodowych w Polsce – 23.
- Powierzchnia parków narodowych w Polsce - 317 386 ha (ok. 1% powierzchni kraju).

Drawieński Park Narodowy położony jest w północno-zachodniej części Polski, według regionalizacji przyrodniczo-leśnej zlokalizowany jest na Pojezierzu Wałecko-Myśliborskim, na Równinie Drawskiej i Pojezierzu Wałęckim. Park reprezentuje krajobrazy: sandrowy, wysoczyzn morenowych i kemowych, dolin rzecznych i równin bagiennych. Ochronie podlega cała różnorodność ekosystemów leśnych, lądowych nieleśnych i wodnych. Tereny położone wzdłuż Drawy i jej dopływu Płocicznej, nadają granicom Parku kształt litery V. Herbownym zwierzęciem DPN jest wydra.

Drawieński Park Narodowy w liczbach

Rok utworzenia DPN: 1 maja 1990.

Pow. DPN: 11535,66 ha.

Pow. DPN objęta ochroną ścisłą: 1391,62 ha (12%).

Pow. DPN objęta ochroną czynną: 9609,27 ha (83%).

Pow. DPN objęta ochroną krajobrazową: 534,77 ha (5%).

Ekosystemy leśne zajmują: 9429,93 ha (ok. 82%).

Ekosystemy lądowe nieleśne zajmują: 1180,37 ha (ok. 10%).

Ekosystemy wodne zajmują: 925,36 ha (ok. 8%).

Ilość obwodów ochronnych: 7 (Sitno, Pustelnia, Knieja, Dębina, Ostrowiec, Kamienna, Szuwary).

Podział administracyjny: 3 województwa (zachodniopomorskie, lubuskie i wielkopolskie),

4 powiaty (choszczeński, wałecki, strzelecko-drezdenecki, czarnkowsko-trzcianecki),

6 gmin (Drawno, Bierzwnik, Tuczno, Człopa, Dobiegniew, Krzyż Wielkopolski).

Punkty Informacji Turystycznej: 2 (Drawno, Głusko).

Ilość szlaków pieszych: 10.

Ilość szlaków rowerowych: 3.

Ilość szlaków konnych: 3.

Liczba miejsc biwakowania: 6 (Drawnik, Barnimie, Bogdanka, Sitnica, Pstrąg, Kamienna).

Długość rzeki Drawy udostępnianej w granicach DPN do uprawiania turystyki kajakowej: ok. 41 km, w okresie od 1 stycznia do 15 marca i od 1 lipca do 31 grudnia.

Do wędkowania udostępnione są w porze dziennej:

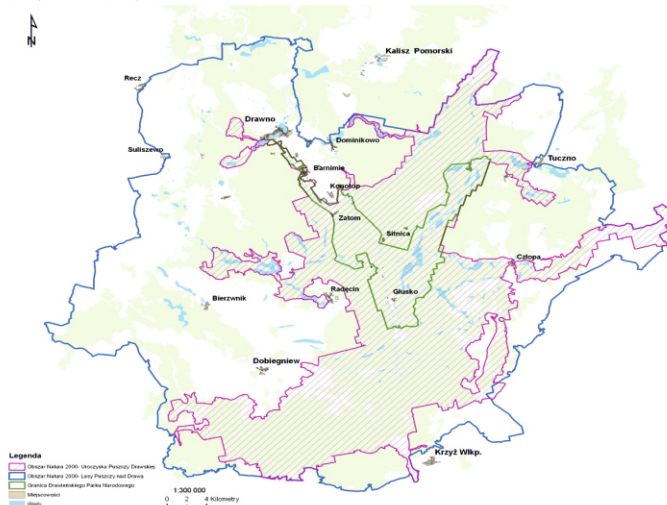
- z pomostów wędkarskich 2 jeziora (Ostrowieckie i Sitno) w czasie od 1 kwietnia do 30 listopada,
- rzeka Drawa w czasie od 1 stycznia do 15 marca i od 1 lipca do 31 grudnia.

Drawieński Park Narodowy w obszarach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000:

- Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 (ostoja ptasia),
- Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 (ostoja siedliskowa).

Na terenie DPN stwierdzono występowanie co najmniej:

- 380 gat. grzybów wielkoowocnikowych (*Macromycetes*),
- 275 gat. porostów (*Lichenes*),
- 11 gat. chronionych glonów (*Algae*),
- 891 gat. roślin naczyniowych (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*),
- 176 gat. mchów (*Bryopsida*) i wątrobowców (*Hepaticopsida*),
- 45 gat. ważek (*Odonata*),
- 52 gat. motyli dziennych (*Lepidoptera*),
- 554 gat. chrząszczy (*Coleoptera*),
- 31 gat. jętek (*Ephemeroptera*),
- 71 gat. chruścików (*Trichoptera*),
- 77 gat. ślimaków (*Gastropoda*),
- 25 gat. małży (*Bivalvia*),
- 39 gat. ryb (*Pisces*) i minogów (*Petromyzontiformes*),
- 12 gat. płazów (*Amphibia*),
- 6 gat. gadów (*Reptilia*),
- 120 gat. lęgowych ptaków (*Aves*),
- 46 gat. ssaków (*Mammalia*).

Drawieński Park Narodowy na tle obszarów Natura 2000

Liczba siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z granicami Parku: 17 (6 leśnych, 7 nieleśnych oraz 4 wodne).

Liczba gatunków roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: 1.

Liczba gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej: 22

Liczba gatunków ssaków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: 5.

Liczba gatunków płazów z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: 1.

Liczba gatunków ryb i minogów z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: 5.

Liczba gatunków bezkręgowców z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: 8.

Monitoring ślimaków lądowych

W 2018r. monitoringiem objęto trzy gatunki ślimaków lądowych: poczwarówkę jajowatą (*Vertigo moulinsiana*), poczwarówkę zwężoną (*Vertigo angustior*) i ślimaka ostrokrawędzistego (*Helicigona lapicida*).

Poczwarówki (*Vertigo*) to małe ślimaki lądowe, które bardzo trudno zaobserwować w terenie. Najaktywniejsze są w ciepłe, parne dni, po deszczu lub po opadnięciu mgły. Na obszarze DPN stwierdzono występowanie dwóch rzadkich gatunków z tego rodzaju - poczwarówkę jajowatą oraz poczwarówkę zwężoną. Oba gatunki podlegają w Polsce ścisłej ochronie gatunkowej, dodatkowo chroni je prawo międzynarodowe - Dyrektywa Siedliskowa - zał. II. Gatunki te znajdują się na Polskiej Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych z kategoriami: (CR) gatunek krytycznie zagrożony - poczwarówka

jajowata, (EN) gatunek zagrożony - poczwarówka zwężona.

Są to gatunki o zasięgu europejskim stwierdzane na nizinach. Ze względu na rodzaj zajmowanego siedliska oraz niewielkie rozmiary, rozpoznanie ich występowania jest niedostateczne.

Poczwarówka jajowata jest największą spośród wszystkich gatunków poczwarówek. Muszla tego ślimaka osiąga 2,7 mm wysokości i 1,6 mm szerokości. Jedną z jej cech charakterystycznych obok wielkości jest prawoskrętność żółto-brązowej, przeświecającej muszli. Natomiast muszla poczwarówki zwężonej jest lewoskrętna, półprzezroczysta, z czerwonym zabarwieniem i delikatnymi, regularnymi prążkami. Kształt muszli jest wrzecionowaty, silnie zwężający się ku wierzchołkowi i u podstawy. Wysokość muszli waha się od 1,5 do 1,9 mm, a szerokość od 0,9 do 1,0 mm.

Poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*) na suchym źdźble turzycy, fot. Maria Urbańska

Poczwarówki żywią się mikroorganizmami, rozwijającymi się na powierzchni martwych szczątków roślinnych. Oba badane gatunki są charakterystyczne dla lądowych siedlisk otwartych, wilgotnych, bardzo wilgotnych i podmokłych, porośniętych przez roślinność szuwarową, trzcinowiska i turzycowiska.

Przeprowadzony w 2018r. w DPN monitoring potwierdził występowanie, na dwóch powierzchniach, obu gatunków poczwarówek, jednak ich liczebności i zagęszczenia nie były wysokie.

Powodem tego mogły być warunki klimatyczne – brak opadów i wyższe temperatury utrzymujące się nie tylko w okresie lata, ale również w okresie zimy i wczesną wiosną. Innym powodem mogły być charakterystyczne dla izolowanych populacji naturalne fluktuacje liczebności w kolejnych latach, których przyczyny nie są znane.

Ślimak ostrokrawędzisty (*Helcigona lapicida*) jest gatunkiem rzadkim w Polsce i bardzo słabo poznanym. Przez Polskę przechodzi południowo-zachodnia granica zasięgu, która przebiega przez

Pomorze i Dolny Śląsk. Jest to gatunek eurytypowy (słabo wyspecjalizowany, z szeroką amplitudą ekologiczną). Występuje na stanowiskach otwartych lub zacienionych, o średniej wilgotności podłoża, zarówno w środowiskach naturalnych, jak i przekształconych przez człowieka.

W ramach badań w 2018r. skontrolowano dwie powierzchnie. Obserwacje wykazały nierównomierne rozmieszczenie gatunku. Jego skupiskowe występowanie ograniczało się do miejsc z martwym drewnem bukowym. Wraz ze zmniejszaniem się ilości martwego drewna, skupisk ślimaka było również mniej. Długotrwały brak deszczu oraz utrzymujące się wysokie temperatury wpłynęły na zmniejszoną aktywność ślimaków podczas badań, liczbę znalezionych osobników oraz zagęszczenie.

Obecność ślimaka ostrokrawędzistego może świadczyć o dobrym zachowaniu leśnych siedlisk przyrodniczych i ich naturalnym charakterze.

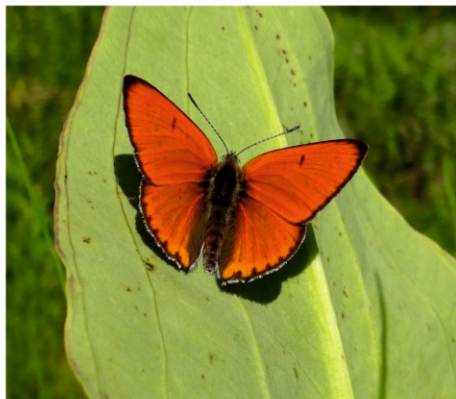

Ślimak ostrokrawędzisty (*Helcigona lapicida*) posiada soczewkową muszlę o szerokości 12-17 mm i wysokości 6-8 mm z ostrą krawędzią, fot. Maria Urbańska

Monitoring motyli dziennych

W 2018r. badaniami terenowymi objęto zespół dziennych motyli łąkowych towarzyszących czerwńczykowi nieparkowi (*Lycaena dispar*). **Czerwończyk nieparek** jest największym gatunkiem motyla z rodziny modraszgowatych (*Lycaenidae*). Rozpiętość jego skrzydeł osiąga wymiary 32-40 mm, a długość przedniego skrzydła 14-21 mm. Jest to gatunek eurosyberyjski. W Polsce występuje w całym kraju, z wyjątkiem wysokich

gór. Gatunek ten charakteryzuje się wyraźnym dymorfizmem płciowym. Samica jest nieco większa od samca. Wierzch skrzydeł samca jest jaskrawy, pomarańczowoczerwony z czarną plamką na przednim skrzydle. Samica jest mniej intensywnie ubarwiona, z dodatkowym deseniem na skrzydłach. U obu płci spód tylnych par skrzydeł jest podobny, z niebieskim nalotem.

Samiec czerwńczyka nieparka (*Lycaena dispar*), fot. Marek Miłkowski

Samica czerwńczyka nieparka (*Lycaena dispar*), fot. Marek Miłkowski

Czerwończyk nieparek podlega w Polsce ochronie gatunkowej ścisłej, choć jego populacja nie jest w kraju zagrożona wyginięciem. Na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce figuruje z kategorią LC - gatunki najmniejszej troski. W wyniku sytuacji tego gatunku w Europie Zachodniej czerwńczyk nieparek znalazł się w zał. II Dyrektywy Siedliskowej. Czerwończyk nieparek, zaliczany jest do gatunków higrofilnych (wilgociolubnych). Spotykany na wilgotnych i podmokłych łąkach oraz w bardziej suchych środowiskach i na terenach miejskich. Jego występowanie zależy przede wszystkim od obecności roślin żywicielskich gąsienic (różne gatunki szerokolistnych szczawii), a także roślin nektarodajnych (np. firletka poszarpana, ostrożeń polny).

W ramach monitoringu skontrolowano 18 powierzchni, w tym na 16 z nich stwierdzono występowanie czerwńczyka nieparka. Od początku czerwca do przełomu I/II dekady września zaobserwowano łącznie 37 gatunków motyli dziennych.

Wyniki przeprowadzonego monitoringu wskazują, że czerwńczyk nieparek jest na terenie

DPN gatunkiem w niewielkim stopniu zagrożonym wyginięciem. Taki stan jest rezultatem podejmowanych działań ochronnych oraz brakiem oddziaływań zewnętrznych na środowisko. Wydaje się, że jedynym istotnym czynnikiem mogącym wpływać na populację czerwńczyka są oddziaływania klimatyczne. Badania wykazały występowanie w Parku podwójnej generacji czerwńczyka nieparka. Sprzyjały temu w 2018 r. wyjątkowo korzystne warunki termiczne (długotrwałe okresy wysokich temperatur).

Czerwończyk nieparek charakteryzuje się bardzo dużymi zmianami w liczebności nawet rok po roku, co w skrajnych przypadkach może doprowadzać do niespodziewanego wymierania lokalnych populacji. Przyczyny takiego stanu nie są do końca znane. W trakcie prowadzenia obserwacji w Parku, na wyznaczonych transektach motyle czerwńczyka nieparka rejestrowano zawsze pojedynczo, zwykle po 1 - 2 osobniki.

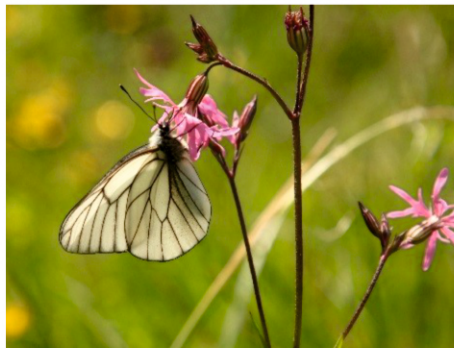
Najwięcej gatunków motyli zaobserwowano na łąkach znajdujących się w północno-wschodniej części Parku. Na wszystkich powierzchniach stwierdzono występowanie: ruszałki kratowiec

(*Araschnia levana*), latolistka cytrynka (*Gonepteryx rhamni*) oraz bielinka rzepnika (*Pieris rapae*). Większość zaobserwowanych motyli dziennych, nie jest zagrożona wyginięciem w Parku. Wyjątek mogą stanowić niektóre gatunki modraszków i dostojek, związanych z łąkami, pastwiskami

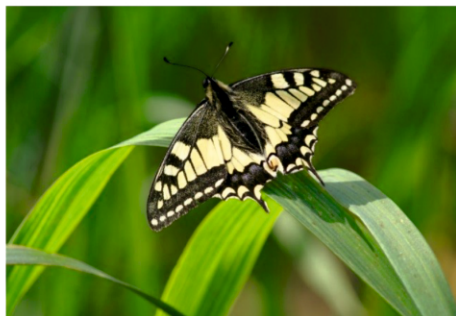
i mechowiskami. Dla tych gatunków zagrożenia stanowią: coroczne, przedwczesne i zbyt niskie wykaszanie roślinności oraz brak działań związanych z powstrzymaniem postępującej sukcesji roślinności drzewiastej i krzewiastej.

Rusalka kratowiec (*Araschnia levana*), fot. Joanna Sanocka-Bielatko

Stosunkowo licznie obserwowany byt w II połowie czerwca niestrzęp głogowiec (*Aporia crataegi*), fot. Marcin Bielatko

Paź królowej (*Papilio machaon*) gatunek rzadko spotykany na obszarze DPN, fot. Ewa Wnuk-Glawdel

Żerująca gąsienica paza królowej (*Papilio machaon*), fot. Joanna Sanocka-Bielatko

Lista gatunków motyli dziennych stwierdzonych podczas badań przeprowadzonych w 2018r. w DPN:

Rusalka pokrzywnik (*Aglaia urticae*)
 Przestrojnik trawnik (*Aphantopus hyperantus*)
 Niestrzęp głogowiec (*Aporia crataegi*)
 Rusalka kratowiec (*Araschnia levana*)
 Dostojka adype (*Argynnis adippe*)
 Dostojka aglaja (*Argynnis aglaja*)
 Dostojka laodyce (*Argynnis laodice*)
 Dostojka malinowiec (*Argynnis paphia*)
 Dostojka selene (*Boloria selene*)
 Dostojka ino (*Brenthis ino*)
 Zieleńczyk ostrężyniec (*Callophrys rubi*)
 Kosternik palemon (*Carterocephalus palaemon*)

Strzępotek glicerion (*Coenonympha glycerion*)
 Strzępotek ruczajnik (*Coenonympha pamphilus*)
 Latolistek cytrynek (*Gonepteryx rhamni*)
 Rusalka pawie oczko (*Inachis io*)
 Dostojka latonia (*Issoria lathonia*)
 Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*)
 Czerwończyk żarek (*Lycaena phlaeas*)
 Czerwończyk dukacik (*Lycaena virgaureae*)
 Przestrojnik jurtina (*Maniola jurtina*)
 Przeplatka atalia (*Melitaea athalia*)
 Przeplatka diamina (*Melitaea diamina*)
 Rusalka żałobnik (*Nymphalis antiopa*)

Karłatek kniejnik (*Ochlodes venata*)
 Paż królowej (*Papilio machaon*)
 Osadnik egeria (*Pararge aegeria*)
 Bielinek kapustnik (*Pieris brassicae*)
 Bielinek bytomkowiec (*Pieris napi*)
 Bielinek rzepnik (*Pieris rapae*)
 Rusałka ceik (*Polygona c-album*)

Dostojka selene (*Boloria selene*), fot. Joanna Sanocka-Bielatko

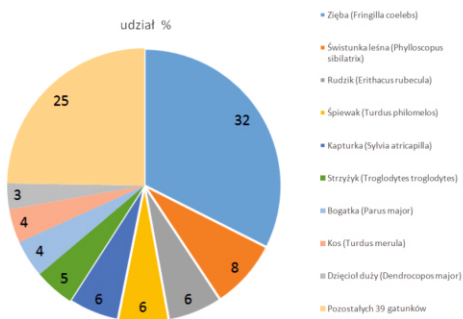
Modraszek amandus (*Polyommatus amandus*)
 Modraszek ikar (*Polyommatus icarus*)
 Karłatek ryska (*Thymelicus lineola*)
 Karłatek leśny (*Thymelicus sylvestris*)
 Rusałka admirał (*Vanessa atalanta*)
 Rusałka osetnik (*Vanessa cardui*)

Dostojka malinowiec (*Argynnis paphia*), fot. Joanna Sanocka-Bielatko

Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (MPPL)

MPPL to metoda liczenia ptaków najliczniej występujących na danym obszarze. Zakłada ona wykonanie dwóch kontroli terenowych w roku na stałych powierzchniach. Pierwszą kontrolę przeprowadza się w II dekadzie maja, drugą zaś w okresie od 5 do 15 czerwca. Na terenie DPN w 2018r. skontrolowano 15 powierzchni. Prace terenowe rozpoczynały się rano, w czasie kiedy ptaki przejawiały największą aktywność głosową. W 2018r. w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono występowanie 2074 osobników należących do 48 gatunków ptaków. Zdecydowanym dominantem, podobnie jak w latach poprzednich, była **zięba** (*Fringilla coelebs*).

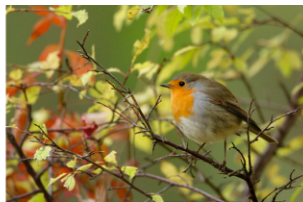
Procentowy udział 9 najliczniej notowanych gatunków ptaków w 2018r.

Następnie najliczniej notowanymi gatunkami były: **świstunka leśna** (*Phylloscopus sibilatrix*), **rudzik** (*Erithacus rubecula*), **śpiewak** (*Turdus philomelos*) oraz **kapturka** (*Sylvia atricapilla*). W trakcie badań odnotowano również obecność trzech gatunków ptaków, których dotychczas nie stwierdzano w trakcie kilkuletniego monitoringu. Były to: **bąk** (*Botaurus stellaris*), **dzwoniec** (*Chloris chloris*) i **krzyżodziób świerkowy** (*Loxia curvirostra*).

Obserwacje z minionego sezonu lęgowego wskazują na mniejszą liczebność stwierdzonych osobników oraz liczbę gatunków w porównaniu z rokiem 2017.

Świstunka leśna (*Phylloscopus sibilatrix*), fot. Tomasz Skorupka

Rudzik (*Erithacus rubecula*),
fot. Tomasz Skorupka

Strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*),
fot. Tomasz Skorupka

Kapturka (*Sylvia atricapilla*),
fot. Tomasz Skorupka

Monitoring torfowisk

W trakcie sezonu wegetacyjnego w 2018r. zweryfikowano i objęto monitoringiem siedliska: torfowisk przejściowych, wysokich, zasadowych i nakredowych oraz jeden gatunek storczyka - lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*).

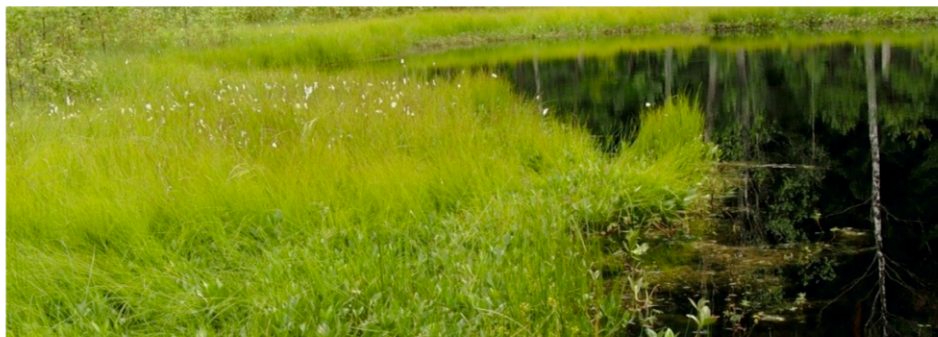
Wykonano również rozpoznanie florystyczne dla gatunków prawnie chronionych i wskaźnikowych z list przyrodniczego programu rolno-środowiskowego 2007-2013 oraz 2014-2020.

Siedliska torfowisk przejściowych i wysokich zasilane są wodami opadowymi. Charakteryzują się niskim odczynem i trofizmem. Na wielu obiektach, tworzą malowniczą mozaikę okalając dystroficzne jeziora.

Część zbiorowisk roślinnych torfowisk przejściowych występuje na krawędzi mszarów w kontakcie z wodami jezior lub na powierzchni zarośniętych dawnych małych oczek wodnych, rozpro-

szonych wśród fitocenoz torfowisk wysokich. Są to cienkie, uginające się pła mszarne, utworzone głównie przez torfowca kończystego (*Sphagnum fallax*), z turzycą bagienną (*Carex limosa*), bagnicą torfową (*Scheuchzeria palustris*), turzycą nitkowatą (*Carex lasiocarpa*) lub przygiętką białą (*Rhynchospora alba*) – jedne z najcenniejszych zbiorowisk torfowisk przejściowych, występujących w DPN.

Na bardziej ustabilizowanych mszarach przejściowych, w pewnym oddaleniu od jezior, wykształcają się mszary z turzycą dziobkowatą (*Carex rostrata*) lub welnianką wąskolistną (*Eriophorum angustifolium*). Na wielu obiektach, w wodach dystroficznych jezior lub szerokich, silnie uwodnionych okrajkach, występuje kilka gatunków cudzożywnych pływaczy (*Utricularia* sp.), przystosowanych do chwytania drobnych organizmów.

Pło mszarne torfowiska przejściowego na powierzchni dystroficznego jeziora, fot. Uruszuła Banaś-Stankiewicz

Siedliska torfowisk wysokich są kolejnym naturalnym stadium sukcesyjnym na torfowiskach mszarowych. Do najwartościowszych zbiorowisk roślinnych tego siedliska, stwierdzonych w DPN, należy mszar torfowca magellańskiego (*Sphagnum magellanici*) z modrzewnicą pospolitą (*Andromeda polifolia*), rośliczką okrągłolistną (*Drosera rotundifolia*) oraz torfowcem

ostrolistnym (*Sphagnum capillifolium*), torfowcem brunatnym (*Sphagnum fuscum*), torfowcem czerwonoawym (*Sphagnum rubellum*). Kolejnym etapem sukcesji torfowisk mszarowych są zarośla bagna zwyczajnego (*Ledum palustre*). Na pojedynczych torfowiskach stwierdzono również bory bagienne z bogatymi populacjami tego gatunku.

Charakterystyczna kępowo-dolinkowa struktura torfowiska wysokiego, fot. Urszula Banaś-Stankiewicz

Białowielniście owocująca welnianka pochwowata (*Eriophorum vaginatum*) na torfowisku wysokim, fot. Urszula Banaś-Stankiewicz

Torfowiec magellański (*Sphagnum magellanici*), fot. Urszula Banaś-Stankiewicz

Kłoc wiechowata (*Cladium mariscus*), fot. Urszula Banaś-Stankiewicz

Torfowiska nakredowe występujące w DPN reprezentują szuwarby kłoci wiechowatej (*Cladium mariscus*).

Torfowiska alkaliczne to mokradła zasilane wodami bogatymi w zasady, często obfitującymi w jony wapnia. W Parku, na siedliskach torfowisk zasadowych, występują zbiorowiska mechowiskowe, szuwarowe albo wilgotne łąki. Do najcenniejszej flory torfowisk zasadowych Parku należą przede wszystkim mchy: złocieniec gwiazdkowaty (*Campyllum stellatum*), limprichtia

pośrednia (*Limprichtia cossonii*), mszar nastrożony (*Paludella squarrosa*), chwytlikowiec lśniący (*Tomentypnum nitens*). Natomiast spośród najciekawszych roślin nasiennych stwierdzono występowanie: turzycy łuszczkowatej (*Carex lepidocarpa*), bobrka trójlistkowego (*Menyanthes trifoliata*), dziewięciornika błotnego (*Parnassia palustris*), storczyków: stoplamka krwistego (*Dactylorhiza incarnata*), stoplamka szerokolistnego (*Dactylorhiza majalis*), kruszyczka błotnego (*Epipactis palustris*) oraz lipiennika Loesela (*Liparis loeselii*).

Owoce – torebki bobrka trójlistkowego (*Menyanthes trifoliata*) na mechowisku, fot. Urszula Banaś-Stankiewicz

Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), fot. Urszula Banaś-Stankiewicz

Wyniki tegorocznych badań przeprowadzonych na 61 torfowiskach wskazują, że do najlepiej zachowanych obiektów torfowiskowych, z licznymi prawnie chronionymi gatunkami roślin oraz klasycznymi, dobrze wykształconymi fitocenozami torfowiskowymi, zaliczyć należy 31% torfowisk mszarnych, z siedliskami torfowisk przejściowych, wysokich i boru bagiennego oraz wszystkie 3 obiekty z torfowiskami węglanowymi.

W stanie zadowalającym stwierdzono 54% torfowisk mszarnych i 2 torfowiska alkaliczne. Pozostałych 7 torfowisk zasadowych jest w stanie niezadowalającym. Wszystkie torfowiska alkaliczne potrzebują zabiegów ochrony czynnej. Prawie 15% torfowisk mszarnych, to obiekty zdegradowane lub bez fitocenozy mszarnych, z powodu niekorzystnej zmiany warunków hydrologicznych (zalania lub melioracji odwadniających w przeszłości).

Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*) należy do rodziny storczykowatych (*Orchidaceae*). Jest gatunkiem dość rzadkim, rozproszonym na niżu oraz w pasie wyżyn. Został zamieszczony w „Polskiej czerwonej księdze roślin” jako gatunek narażony na wyginięcie oraz na krajowej i regionalnej Czerwonej Liście jako gatunek wymierający. W Polsce podlega ochronie gatunkowej ścisłej. Ponadto został objęty ochroną gatunkową międzynarodową w ramach Konwencji Berneńskiej i Dyrektywy Siedliskowej. W Polsce znanych jest ponad 200 stanowisk tego gatunku, który tworzy zwykle małe populacje liczące najczęściej kilka, kilkanaście osobników, rzadko do kilkuset. Najczęściej rośnie na uwodnionych,

bogatych w związki wapnia torfowiskach niskich. Jedyna dotychczas znana populacja lipiennika Loesela w DPN udokumentowana została już w latach 80. XX w. Populacja ta liczy od kilku do kilkunastu osobników rosnących w znacznym rozproszeniu.

Storczyk ten jest niepozorną, zieloną lub żółtozieloną byliną, dorastającą do 20 cm wysokości, zwykle z dwoma łopatkowatymi liśćmi. Kwiatostan tworzą niepozorne, żółtobiałe do zielonawych kwiaty na 2-3 mm szypułkach. Owocem są wzniesione ku górze - okazałe w stosunku do kwiatów - torebki. Lipiennik Loesela kwitnie od czerwca do lipca. Kwiaty zapylane są przez małe błonkówki. Bardzo liczne i lekkie nasiona są mikroskopijnych rozmiarów. Tak jak wśród wszystkich storczykowatych, również i u tego gatunku rozmnażanie generatywne zachodzi wyłącznie poprzez kontakt nasion ze strzępkami grzyba. Natomiast rozmnażanie wegetatywne odbywa się w wyniku rozwoju młodych roślin z pączków przybyszowych.

Lipiennik Loesela jest gatunkiem światłolubnym. Ustępuje, gdy pojawiają się okazałe byliny, krzewy oraz drzewa. W DPN gatunek ten, ma szansę utrzymania się, przede wszystkim pod warunkiem systematycznego usuwania podrostu olchy czarnej oraz ograniczenia ekspansji szuwaru kłociowego i zarastania odkrytych powierzchni mechowiska turzycami i trzęślicą modrą. Służby Parku prowadzą zabiegi ochrony czynnej, polegające na usuwaniu nalotów olszy z powierzchni torfowiska.

Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*) na monitorowanym stanowisku w DPN, fot. Uruszuła Banaś-Stankiewicz

Wykonane w 2018r. zadania polegające na monitoringu: wybranych gatunków ślimaków lądowych, zespołu łąkowych motyli dziennych, pospolitych ptaków lęgowych (MPPL), torfowisk oraz lipiennika Loesela, dofinansowane zostały ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie w ramach projektu, pn. „Monitoring chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Drawieńskim Parku Narodowym”.

Literatura:

Banaś-Stankiewicz U. 2013. Raport dla stanowiska lipiennik Loesela. Drawno-Szczecin (praca niepublikowana).

Banaś-Stankiewicz U. 2018. Monitoring lipiennika Loesela (*Liparis loeselii*) w DPN (kod 1903). Szczecin (praca niepublikowana).

Banaś-Stankiewicz U. 2018. Monitoring siedlisk przyrodniczych Natura 2000: 7140, 7110, 7230, 7210 w DPN. Szczecin (praca niepublikowana).

www.mos.gov.pl

www.przyrodaswietokrzyska.pl

Konsorcjum: Taxus SI Sp. z o.o. i Klub Przyrodników. 2013. Operat szaty roślinnej. Tom I Flora. Świebodzin-Warszawa (praca niepublikowana).

Łabędzki A. 2018. Raport z realizacji zadania: Monitoring dziennych motyli łąkowych, w tym czerwicożyca nieparka (*Lycaena dispar Haworth*; kod gatunku 1060) w DPN w roku 2018. Rakownia–Drawno (praca niepublikowana).

Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa.

Makomaska-Juchiewicz M., Bonk M. (red.). 2015. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa.

Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z. 2008. Rośliny chronione. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa, s. 342.

Perzanowska J. (red.) 2010. Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.

Projekt z dnia 31.10.2018r. Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla DPN.

Raport z monitoringu stanowiska lipiennika Loesela w DPN w 2017r. Drawieński Park Narodowy, Drawno (praca niepublikowana).

Sielezniew M., Dziekańska I. 2010. Motyle dzienne. MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa.

Sudnik-Wójcikowskiej B., Werblan-Jakubiec H. (red.). 2004. Gatunki roślin. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000-podręcznik metodyczny. Tom IX. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, s. 150.

Trampler T., Kliczkowska A., Dmyterko E., Sierpińska A. 1990. Regionalizacja przyrodniczo - leśna na podstawach ekologiczno - fizjograficznych. PWRiL. Warszawa.

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004. (Dz. U. z 2018r. poz. 1614).

Urbańska M. 2018. Monitoring poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) (1016), poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*) (1014) oraz ślimaka ostrokrawędzistego (*Helicigona laticosta*) na wybranych powierzchniach DPN. Poznań (praca niepublikowana).

Zieliński M. 2018. Monitoring pospolitych ptaków lęgowych MPPL na obszarze Drawieńskiego Parku Narodowego w sezonie lęgowym 2018. Janowiec Wielkopolski (praca niepublikowana).

Drawieński
Park Narodowy

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Drawieński Park Narodowy

ul. Leśników 2, 73-220 Drawno

tel. 95 768 20 51, fax 95 768 25 10

e-mail: dpn@dpn.pl

www.dpn.pl

Informacja turystyczna

Punkt Informacji Turystycznej - Przystań Wodna w Drawnie

e-mail: pit.drawno@dpn.pl, tel. 95 768 23 95

Punkt Informacyjny Drawieńskiego Parku Narodowego w Głusku

e-mail: pit.glusko@dpn.pl, tel. 95 761 38 20

Tekst

dr inż. Urszula Banaś-Stankiewicz (Monitoring torfowisk)

mgr inż. Joanna Sanocka-Bielatko (Monitoring ślimaków lądowych, motyli łąkowych, lipiennika Loesela, informacja o DPN)

mgr inż. Szymon Śródecki (Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych)

Zdjęcie na okładce:

dr inż. Urszula Banaś-Stankiewicz (Pło mszarne okalające dystroficzne jeziorko, Kruszczyk błotny *Epipactis palustris*)

inż. Marek Miłkowski (Samica czerwonończyka nieparka *Lycaena dispar*)

mgr Tomasz Skorupka (Śpiewak *Turdus philomelos*)

dr inż. Maria Urbańska (Ślimak ostrokrawędzisty *Helicigona lapicida*)

Projekt i wykonanie

Grafit Agencja Reklamy Maksym Baczyński

Nakład: 1000 egz.

Drawno 2018

Egzemplarz bezpłatny

Projekt, pn. „Monitoring chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Drawieńskim Parku Narodowym”, dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Drawieński Park Narodowy
ul. Leśników 2, 73-220 Drawno
tel. 95 768 20 51, fax 95 768 25 10
e-mail: dpn@dpn.pl
www.dpn.pl

Projekt, pn. „Monitoring chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Drawieńskim Parku Narodowym”,
dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Drawieński
Park Narodowy

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE